

ARENDALS FOSSEKOMPANI PENSJONSKASSE

ÅRSBERETNING OG REGNSKAP FOR 2017

NØKKELTALL

BELØP I TUSEN KR	2017	2016	2015	2014
Premieinntekter	2 466	4 552	15 158	13 034
Pensjonsutbetalinger	3 227	3 149	2 947	2 745
Totalresultat	3 082	3 755	616	3 509
Forvaltningskapital	191 629	180 110	157 037	138 496
Egenkapital	20 558	17 621	15 085	14 469
Risikoutjevningfond	130	126	123	123
Kapitalavkastning kollektivporteføljen	7,9 %	5,5 %	2,4 %	7,9 %
Kapitalavkastning selskapsporteføljen	9,7 %	15,4 %	12,7 %	34,3 %
Antall pensjonister	29	29	29	28
Antall aktive medlemmer	7	8	65	72
Antall Fripoliser	71	62	6	0

PENSJONSKASSENS STYRE 2017

Styre

Styret består av 4 representanter. 2 av representantene er utnevnt av medlemsbedriftene og 2 av representantene er valgt av medlemmene. Av styremedlemmene er 3 menn og 1 kvinner.

Medlemsbedriftenes representanter:

Marianne Lie – Styreleder (ekstern)

Gunnar Line

Medlemmenes representanter:

Thor Gabrielsen

Thorvald Paulsen

STYRETS ÅRSBERETNING 2017

Om Virksomheten

Arendals Fossekompani pensjonskasse ble opprettet i 2006. Pensjonskassen er en egen juridisk enhet med eget styre med fem medlemmer. Som en midlertidig ordning bestod styret kun av fire medlemmer ved årets slutt. Styret er pensjonskassens øverste organ. Tre av styremedlemmene oppnevnes av styret i Arendals Fossekompani ASA (sponsor). To styremedlemmer velges av og blant medlemmene (inkludert pensjonistene) av pensjonskassen. Minst ett styremedlem skal være uavhengig.

Arendals Fossekompani pensjonskasse er pensjonsordning for arbeidstakere i Arendals Fossekompani ASA med datterselskaper. Arendals Fossekompani har hovedkontor på Bøylefoss i Froland kommune. Pensjonskassen administreres fra Oslo.

Pensjonskassen har 7 aktive medlemmer, 29 pensjonister og 71 fripoliser pr. 31.12.2017. Økningen i antallet fripoliser forklares av overgang til ny uførepensjon for den aktive bestanden. Pensjonskassen ble stengt for nye medlemmer 31.12.2010.

Pensjonsordningene som er ytelsesbaserte, omfatter følgende: alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon/samboerpensjon og barnpensjon.

Pensjonskassens virksomhet er ikke av en slik karakter at den påvirker det ytre miljø.

Pensjonskassen har en tilknyttet deltidsmedarbeider og avtale med konsultentselskapet Eikos om full administrasjon av pensjonskassen. Dette inkluderer blant annet funksjonen daglig leder, regnskapsføring, ansvarshavende aktuar, pensjonsutbetalinger og administrasjon.

Kassen har følgende avtaler om kjøp av tjenester:

- *Reassuranseavtale* formidlet av AON Limited, London, om katastrofedekning. I 2017 ble det betalt kr 5 000 inkl. mva.
- *Avtale om proporsjonal reassuranse* tilsvarende 50 % av forsikringsrisikoen med reassurandør Sweden Re. I 2017 ble det betalt kr 252 132 inkl. mva.
- *Avtale med Eikos* om daglig leder, regnskapsføring, administrasjon og ansvarlig aktuar. I 2017 er det utbetalt en godtgjørelse på kr 859 846 inkl. mva.

- *Avtale om revisjon* med KPMG. Det ble utbetalt en godtgjørelse på kr 350 107 inkl. mva. i 2017. Beløpet inkluderer en a contobetaling på kr 125 000 inkl. mva.

Styrets arbeid

Det ble avholdt fire styremøter i 2017.

Styret behandler kvartalsvise regnskaps- og kapitalforvaltningsrapporter. I tillegg behandles øvrige saker fremlagt for styret.

Pensjonskassens styre består av:

Marianne Lie (styreleder og uavhengig), Gunnar Line, Thor Gabrielsen og Thorvald Paulsen. De to sistnevnte representerer medlemmer av pensjonskassen. Fra 13. februar 2018 tiltrår Lars Peder Fensli som nytt styremedlem.

Styreleder mottar kr 20 000 i styrehonorar pr. år. Medlemsrepresentantene mottar kr 10 000 pr. år og det utbetales ikke honorar til Gunnar Line.

Tidligere ekstern styremedlem Jens Vig har mottatt kr 20 000 i styrehonorar.

Resultatet for 2017

Samlet premie for 2017 utgjorde kr 2 465 954 (kr 4 552 074 i 2016), hvorav kr 257 132 (kr 510 810 i 2016) ble avgitt som reassuransepremie.

Løpende pensjoner utgjorde kr 3 227 159 i 2017 (kr 3 148 596 i 2016). Driftskostnadene utgjorde kr 1 399 508 i 2017 (kr 1 107 950 i 2016).

Årets resultat av teknisk regnskap er negativt på kr – 108 759 (kr 404 837 i 2016). Årets resultat av ikke-teknisk regnskap er på kr 3 190 393 (kr 3 350 109 i 2016). Totalresultat for året ble kr 3 081 634 (kr 3 754 946 i 2016).

Bokført avkastning (modifisert Dietz metode) utgjorde 3,29 % i 2017 (3,32 % i 2016). Verdijustert avkastning på kollektivporteføljen midler utgjorde 7,92 % i 2017 (5,54 % i 2016), mens den verdijusterte avkastningen på selskapsporteføljen var 9,67 % i 2017 (15,36 % i 2016).

Finansplasseringer

Pensjonskassens finansplasseringer består av rentebærende instrumenter, aksjer mv. og bankinnskudd mv. Sum eiendeler utgjorde kr 191,6 mill. pr. 31.12.2017 (180,1 mill. pr. 31.12.2016).

Selskapsporteføljens finansplasseringer består av aksjer/egenkapitalbevis kr 8,3 mill., fondsandeler kr 10,4 mill. og obligasjoner/obligasjonsfond kr 16,0 mill.

Markedsverdi av investeringer i kollektivporteføljen som måles til virkelig verdi var kr 152,4 mill. pr. 31.12.2017. Av dette var beholdningen av aksjer/egenkapitalbevis og aksjefond kr 55,6 mill. og beholdningen av rentebærende papirer kr 96,8 mill.

Forsikringsmessige forhold

Pensjonskassen har 21 løpende alderspensjoner, 7 etterlattepensjoner, 1 uførepensjon. Utover dette har pensjonskassen utstedt 71 fripoliser. Antall aktive medlemmer (i arbeid) i pensjonskassen pr. 31.12.2017 er 7. Løpende pensjoner under utbetaling ble økt med 0,39 % fra 01.05.2017.

Endring i pensjonsplan

Nytt regelverk for uførepensjon trådte i kraft fra 1. januar 2017. Pensjonskassen har som følge av dette utstedt fripoliser for all uførepensjon opptjent etter det gamle regelverket. Aktive medlemmer i pensjonskassen har den nye uføreforsikringen tegnet i pensjonskassen.

Beregningsgrunnlag

For overlevelse, død og sivilstand benytter pensjonskassen Finansnæringsens Hovedorganisasjons tariff K2013 med Finanstilsynets krav om 10 % margin på dødelighetsnedgangen og 12 % margin på startdødeligheten.

Pensjonskassen er fullt oppresvert i henhold til dødelighetstariffen K2013.

Administrasjonstillegget er 10G pluss 8 % av årets premie og 6 % av engangspremier. Pensjonskassen har avtalt med sponsorforetaket at den årlige premien for rentegarantien skal være 0,75 % av premiereserve og premiefond.

Risikostyring

Pensjonskassen er utsatt for tre typer risiko: forsikringsmessig, kapitalforvaltningsmessig og operasjonell risiko.

Forsikringsmessig risiko håndteres ved å ha et så korrekt beregningsgrunnlag som mulig, tilstrekkelige avsetninger og hensiktsmessig reassuransedekning (gjenforsikring). Kassen har både proporsjonal reassuransing og katastrofereassuransing. Videre kan atferdsregler for medlemmene av kassen redusere risikoen.

Operasjonell risiko begrenses først og fremst ved gode rutiner, herunder rapportering og kontrolltiltak.

Kapitalforvaltningsrisikoen består av faren for å oppnå utilstrekkelig avkastning i relasjon til garantert rente og faren for tap. Disse risikoene søkes begrenset ved å ha en sammensatt portefølje av ulike verdipapirer, fordelt på ulike utstedere og bransjer, og i et omfang som er innenfor pensjonskassens risikobærende evne. Det utarbeides stresstester minimum hvert kvartal, og disse fremlegges for styret. Fra og med 2013 rapporteres det hvert halvår stresstester til Finanstilsynet.

Styret har vedtatt prinsipper for internkontroll. Internkontrollrapport er fremlagt og behandlet av styret.

Vurdering av den finansielle situasjonen fremover

Utviklingen i finansmarkedene har direkte påvirkning på pensjonskassens resultat. Positive resultater i 2017 har medført en styrking av pensjonskassens kursreguleringsfond.

Med utgangspunkt i en godt diversifisert portefølje, ser styret ikke behov for å foreta særlige endringer i eksisterende kapitalforvaltningsstrategi. Styret følger som tidligere utviklingen i finansmarkedene nøye og vurderer løpende behovet av nødvendige tilpasninger.

Egenkapital

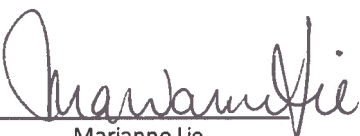
Sponsorselskapet har til sammen skutt inn NOK 12,0 mill. i kjernekapital i kassen. Det er et akkumulert overskudd på kr 8 558 201, og et Risikoutjevningfond på kr 129 867 slik at egenkapitalen pr. 31.12.2017 utgjør kr 20 688 068. Det er ikke utbetalt noen avkastning på egenkapitalen.

Fortsatt drift og fremtidsutsikter

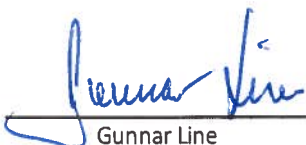
Styret i pensjonskassen bekrefter at forutsetningene for fortsatt drift er til stede.

Rammebetingelsene generelt for å finansiere ytelsesordninger fremover forventes fortsatt å være krevende. Pensjonskassen har imidlertid tilfredsstillende egenkapital. Styret i sponsorselskapet har tidligere avgitt en garanti om kapitaltilførsel dersom det skulle bli nødvendig for å oppfylle formelle kapitalkrav

Oslo, 8 mars 2018

Marianne Lie
(styreleder)

Gunnar Line

Lars Peder Fensli

Thorvald Paulsen

Thor Romedal Gabrielsen

Nils Poulsen
(daglig leder)

Arendals Fossekompagni Pensjonskasse

RESULTATREGNSKAP		31.12.2017	31.12.2016
	Note		
TEKNISK REGNSKAP			
1. Premieinntekter			
1.1 Forfalte premier, brutto	17	2 465 954	4 552 074
1.2 Avgitte gjenforsikringspremier	29	-257 132	-510 810
Sum premieinntekter for egen regning	4	2 208 822	4 041 264
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	5	1 960 185	2 034 082
2.4 Verdiendringer på investeringer	6	7 156 450	4 573 072
2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	7	2 277 987	2 360 810
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		11 394 621	8 967 964
5. Pensjoner			
5.1 Utbetalte pensjoner			
5.1.1 Brutto	8	-3 227 159	-3 148 596
Sum pensjoner		-3 227 159	-3 148 596
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1 Endring i premiereserve			
6.1.1 Til (fra) premiereserve, brutto	24	-1 332 836	-2 300 358
6.2 Endring i tilleggsavsetninger	24	-352 237	-472 950
6.3 Endring i kursreguleringsfond	24	-7 156 450	-4 573 072
6.4 Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		0	-786 873
6.4.1 Endring i premiefond	24	-2	0
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		-8 841 525	-8 133 253
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	24	-244 009	-214 592
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser		-244 009	-214 592
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	16, 18	-1 399 508	-1 107 950
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-1 399 508	-1 107 950
11. Resultat av teknisk regnskap		-108 759	404 837

Arendals Fossekompagni Pensjonskasse

RESULTATREGNSKAP		31.12.2017	31.12.2016
	Note		
TEKNISK REGNSKAP			
1. Premieinntekter			
1.1 Forfalte premier, brutto	17	2 465 954	4 552 074
1.2 Avgitte gjenforsikringspremier	29	-257 132	-510 810
Sum premieinntekter for egen regning	4	2 208 822	4 041 264
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	5	1 960 185	2 034 082
2.4 Verdiendringer på investeringer	6	7 156 450	4 573 072
2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	7	2 277 987	2 360 810
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		11 394 621	8 967 964
5. Pensjoner			
5.1 Utbetalte pensjoner			
5.1.1 Brutto	8	-3 227 159	-3 148 596
Sum pensjoner		-3 227 159	-3 148 596
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1 Endring i premiereserve			
6.1.1 Til (fra) premiereserve, brutto	24	-1 332 836	-2 300 358
6.2 Endring i tilleggsavsetninger	24	-352 237	-472 950
6.3 Endring i kursreguleringsfond	24	-7 156 450	-4 573 072
6.4 Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		0	-786 873
6.4.1 Endring i premiefond	24	-2	0
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		-8 841 525	-8 133 253
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	24	-244 009	-214 592
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser		-244 009	-214 592
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	16, 18	-1 399 508	-1 107 950
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-1 399 508	-1 107 950
11. Resultat av teknisk regnskap		-108 759	404 837

IKKE-TEKNISK REGNSKAP**12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen**

12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	14	521 110	429 698
12.4 Verdiendringer på investeringer	15	2 669 283	2 920 411
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		3 190 393	3 350 109

15. Resultat av ikke-teknisk regnskap 3 190 393 3 350 109

16. Resultat før skattekostnad 3 081 634 3 754 946

17. Skattekostnader 0 0

18. Resultat før andre resultatkomponenter 3 081 634 3 754 946

19. Andre resultatkomponenter 0 0

20. Totalresultat 3 081 634 3 754 946

Avkastning til risikoutjevningfond 24 -4 137 -2 935

Overført til risikoutjevningfond 0

Overført til annen opp tjent egenkapital -3 077 498 -3 752 010

Sum overføringer -3 081 634 -3 754 946

Arendals Fossekompani Pensjonskasse

BALANSE		31.12.2017	31.12.2016
	Note		
EIENDELER			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
2. Investeringer			
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	19, 21	18 705 782	16 033 548
2.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning inkl. opptjente renter	20, 21	16 043 347	0
Sum investeringer		34 749 129	16 033 548
4. Andre eiendeler			
4.2 Kasse, bank		45 801	15 299 691
Sum andre eiendeler		45 801	15 299 691
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		34 794 930	31 333 239
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
6. Investeringer i kollektivporteføljen			
6.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
6.3.2 Utlån og fordringer	11	402 993	281 158
6.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	9, 21	55 625 703	48 377 654
6.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning inkl. opptjente renter	10, 21	96 776 902	95 307 702
6.4.3 Utlån og fordringer	12	4 028 276	4 810 051
Sum investeringer i kollektivporteføljen		156 833 874	148 776 565
Sum eiendeler i kundeporteføljene		156 833 874	148 776 565
SUM EIENDELER		191 628 804	180 109 804

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER

10. Innskutt egenkapital		12 000 000	12 000 000
11. Opptjent egenkapital			
11.1 Risikouljevningsfond	24	129 867	125 730
11.2 Annen opptjent egenkapital		8 558 201	5 495 717
Sum opptjent egenkapital		8 688 068	5 621 447
12. Ansvarlig lånekapital			
12.2 Annen ansvarlig lånekapital	32	15 000 000	15 000 000
Sum ansvarlig lånekapital mv.		15 000 000	15 000 000
13. Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser			
13.1 Premiereserve	24	131 171 211	129 594 366
13.2 Tilleggsavsetninger	24	7 381 568	7 029 331
13.3 Kursreguleringsfond	24	17 098 436	9 941 986
13.4 Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner	22, 23, 24	1 421	786 090
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – kontraktsfastsatte forpliktelser		155 652 636	147 351 773
15. Avsetninger for forpliktelser			
15.3 Andre avsetninger for forpliktelser	13	138 586	136 585
Sum avsetninger for forpliktelser		138 586	136 585
16. Forpliktelser			
16.3 Andre forpliktelser	13	149 514	0
Sum forpliktelser		149 514	0
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		191 628 804	180 109 804

Oslo, 08.03.2018

Marianne Lie, styrets leder

Gunnar Line

Thor Romedal Gabrielsen

Thorvald Paulsen

Nils Poulsen, daglig leder

Arendals Fossekompagni Pensjonskasse

Oppstilling av endringer i egenkapital.
31.12.2017

	Annen innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital			Sum egenkapital
		Risiko- utjevnings-fond	Opptjent egenkapital	Sum opptjent egenkapital	
Egenkapital pr. 31.12.2015	12 000 000	122 795	2 961 744	3 084 539	15 084 539
Resultat før andre resultatkomp.			3 754 945	3 754 945	3 754 945
Andre resultatkomponenter			0	0	0
Totalresultat			3 754 945	3 754 945	3 754 945
Endring i risikoutjevningssfond		2 935	-2 935	0	0
Sum disponeringer		2 935	3 752 010	3 754 945	3 754 945
Rettelse av tidligere års feil			-1 218 038	-1 218 038	-1 218 038
Endring i innskutt egenkapital	0				0
Egenkapital pr. 31.12.2016	12 000 000	125 730	5 495 716	5 621 446	17 621 447
Resultat før andre resultatkomp.			3 081 634	3 081 634	3 081 634
Andre resultatkomponenter			0	0	0
Totalresultat			3 081 634	3 081 634	3 081 634
Endring i risikoutjevningssfond		4 137	-4 137	0	0
Sum disponeringer		4 137	3 077 498	3 081 634	3 081 634
Rettelse av tidligere års feil			-15 014	-15 014	-15 014
Endring i innskutt egenkapital	0				0
Egenkapital pr. 31.12.17	12 000 000	129 867	8 558 200	8 688 068	20 688 068

Urealiserte gevinster i selskapsporteføljen inngår i annen opptjent EK med kr. 4.949.142 i 2016 og med kr. 7.618.427 i 2017

Arendals Fossekompagni Pensjonskasse

KONTANTSTRØMOPPSTILLING	2017	2016
Innbetalte premier	1 560 229	4 030 806
Utbetalt gjenforsikring	-257 132	-510 810
Utbetale pensjoner	-3 227 159	-3 148 596
Innbetalinger refusjoner	-	-
Utbetalinger refusjoner	-	-
Innbetalinger vedrørende driften	-	-
Utbetalinger ved utmelding	-	-
Endring pantelån	-	-
Innbetalinger av renter og utbytte	-	-
Innbetalinger av renter	2 216 879	1 901 965
Utbetalinger av renter	-	-
Innbetalinger av utbytte	394 845	652 658
Forhåndsbetalt pensjon	-	-
Utbetaling av skatt	-	-
Tilbakebetalt skatt	-	-
Utbetalinger vedrørende drift av eiendommene	-	-
Utbetalinger vedrørende driften for øvrig	-1 248 776	-1 133 033
Netto kontantstrøm av operasjonelle aktiviteter (A)	-561 113	1 792 990
Realisert gevinst ved salg av investeringer	2 624 587	2 360 810
Realisert tap ved salg av investeringer	-346 600	-
Innbetalinger ved salg av investeringer	-	-
Netto inn-/utbetalinger ved kjøp/salg av investeringer	-17 737 524	-6 426 192
Konsernbidrag	-	-
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter (B)	-15 459 537	-4 065 382
Innbetaling av kjernekapital	-	-
Innbetaling av annen egenkapital	-15 014	-
Innbetaling til overkursfond	-	-
Innbetaling av ansvarlig lånekapital	-	15 000 000
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter (C)	-15 014	15 000 000
Netto kontantstrøm i perioden (A+B+C)	-16 035 664	12 727 608
Likviditetsbeholdning pr. 01.01	20 109 742	7 382 134
Likviditetsbeholdning pr. 31.12	4 074 077	20 109 742

Arendal Fossekompani Pensjonskasse

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

1. Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og forskrift av 20.12.2011 nr 1457 om årsregnskap for pensjonsforetak samt god regnskapsskikk og forskrift fastsatt av finansdepartementet.

Forskriften er en forenklet tilpasning til de internasjonale regnskapsstandardene (IFRS), herunder reglene om innregning og måling og krav til noteopplysninger.

Noteopplysninger og annen informasjon er utarbeidet etter årsregnskapsforskriftens kapittel 4 og 5.

Inntekts- og kostnadsføringsprinsipper

Premieinntekter omfatter årets forfalte premier, premiefritak for uføre og avgitt gjenforsikring. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve. Pensjoner omfatter utbetalte pensjoner og premiefritak for uføre. Overføring av premiereserve ved flytting av forsikringer mellom forsikringselskaper/pensjonskasser føres over resultatregnskapet. Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunkt risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres /økes premiereserven tilsvarende. Flyttebeløpet inkluderer også kontraktens andel av tilleggsavsetning, eventuelt kursreguleringsfond og årets resultat. Tilflytete tilleggsavsetninger vises under posten tilleggsavsetninger under endringer i forsikringsforpliktelser. Flyttebeløpene klassifiseres som kortsiktig gjeld/ tilgodehavende til oppgjør finner sted. Oppgjørsrenten ved flytting føres under regnskapslinjene andre forsikringsrelaterte inntekter og kostnader. Faktisk avkastning på premiefond samt pliktige avsetninger til premiereserven og tilleggsavsetninger føres under posten endring i forsikringsforpliktelser i resultatregnskapet.

Forsikringsmessige forhold

Regnskapsstandarden IFRS 4 omhandler regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. Pensjonskassens forsikringskontrakter omfattes av standarden. De regnskapsmessige avsetningene knyttet til forsikringskontrakter er i utgangspunktet forankret i norsk særlovgivning og er i det vesentlige i samsvar med IFRS 4.

I overensstemmelse med forsikringsvirksomhetsloven blir pensjonskassens forvaltningskapital delt inn i en kollektivportefølje og en selskapsportefølje. Kollektivporteføljens eiendeler vil tilsvare de forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktsfastsatte forpliktelser på balansedagen.

Selskapsporteføljen vil bestå av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld. I samme grad som eiendelene fordeles mellom porteføljene, vil inntektene fra de eiendeler som fordeles også bli fordelt mellom de to porteføljene.

Forsikringsforpliktelser

Premiereserven beregnes som kapitalverdien av forventede fremtidige utbetalinger av løpende og oppsatte pensjonsrettigheter på balansedagen. Den gir uttrykk for Pensjonskassens regnskapsmessige pensjonsforpliktelse og er basert på lineær opptjening for alle selskapene.

Premiereserven er beregnet av pensjonskassens aktuar. Ved beregningen er det anvendt samme grunnlag som for premieberegningen. Premiefondet tilføres faktisk avkastning. Premiefondet kan benyttes til å dekke fremtidige premier eller oppregulering av løpende pensjoner. Tilleggsavsetningene kan i henhold til forskrift utgjøre maksimalt 12 % av premiereserven og kan anvendes til dekning av eventuelt renteunderskudd i pensjonskassen. Fond for reguleringer av pensjoner tilføres pensjonistenes andel av pensjonskassens overskudd etter tildeling til tilleggsavsetninger. Fond for reguleringer av pensjoner benyttes til regulering av løpende pensjoner.

Inndeling av forvaltningskapitalen

Pensjonskassens forvaltningskapital er delt inn i en kollektivportefølje og en selskapsportefølje. Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer forsikringsforpliktelser til dekning av kontraktsfastsatte forpliktelser. Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene. Pensjonskassen forvalter de to porteføljene separat.

Finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler innregnes i balansen når pensjonskassen blir part i instrumentets kontraktsmessige betingelser. Alminnelig kjøp og salg av finansielle instrumenter er regnskapsført på transaksjonsdagen.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når foretaket overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres. Finansielle eiendeler er basert på frivillig kategorisering, klassifisert til virkelig verdi over resultatet. Virkelig verdi fastsettes med referanse til henholdsvis kjøpskurs eller salgskurs på balansedagen. Netto urealiserte gevinster i kollektivporteføljen avsettes til kursreguleringsfond. Kursreguleringsfondet inkluderer finansielle derivater. Netto urealisert tap kostnadsføres løpende.

Definisjon av virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på amlengdes avstand mellom velinformerte og uavhengige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markeds plass hvor det skjer regelmessige handler, settes virkelig verdi i henhold til sist omsatt kurs på regulert markeds plass. For en eiendel som skal anskaffes eller en forpliktelse som innehas, settes virkelig verdi i henhold til salgskurs.

Verdifall på og tapsutsatte finansielle eiendeler

For finansielle eiendeler som ikke er regnskapsført til virkelig verdi vurderes det om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi. Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall har påløpt, reduseres eiendelens balanseførte verdi. Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

Foretaket har ikke holde-til-forfall investeringer, som skal balanseføres til amortisert kost.

Pensjonskassen har ikke finansielle derivater

Til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjon

Ved første gangs innregning kan alle finansielle eiendeler og forpliktelser klassifiseres til virkelig verdi over resultatet dersom de finansielle eiendeler inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi. Finansielle eiendeler klassifiseres til virkelig verdi over resultatet og måles til virkelig verdi på balansetidspunktet. Endringer i virkelig verdi føres over resultatregnskapet.

Valuta

Selskapets funksjonelle valuta er norske kroner. Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes ved førstegangsinnregning til norske kroner til gjeldende dagskurs. Fordringer og gjeld i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner etter valutakurs på balansedagen og de relaterte gevinster og tap fra omregningen er regnskapsført i resultatregnskapet. Valutarisikoen i utenlandske rentepapirer er i hovedsak eliminert ved sikringsforretninger.

Skatt

Skattekostnaden i resultatregnskapet inkluderer periodens betalbare skatt og endring utsatt skatt. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat og netto skattepliktig formue. Utsatt skatt er beregnet på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt ligningsmessig underskudd og godtgjørelsesfradrag til fremføring ved utgangen av regnskapsåret.

2. Beskrivelse av pensjonsordningene

Pensjonskassen har to gjenværende medlemsbedrifter: Arendals Fossekompani og Scanmatic. Førstnevnte har full årlig alderspensjon på 66 % av sluttlønn, fratrukket beregnet folketrygd. Ektefelle- og samboerpensjon er på 60 % av alderspensjon, barnepensjon på 50 % av alderspensjon. Scanmatic har kun alderspensjonsdekning, på 60 % av sluttlønn, fratrukket beregnet folketrygd.

Fra 31.12.2015 gikk alle medlemmer født i 1956 eller senere over på innskudd, og fikk en fripolise på sine opptjente rettigheter. Per 31.12.2016 fikk alle medlemmene en fripolise på sin opptjente uføretettighet, og uføredekningen er etter dette en risikodekning. Det er ingen videre uføreopptjening i pensjonskassen fra samme dato. Alle fripoliser forvaltes i pensjonskassen.

3. Finansiell risiko og forsikringsrisiko

Pensjonskassen bruker Finanstilsynets stresstest i sin vurdering av risikonivået i kassen (se note 31). Risikoen overvåkes og styres på totalnivå. Risikoreduserende tiltak (f.eks nedslag av aksjer) skjer dersom risikonivået overstiger fastsatte grenser. De viktigste risikoene er:

Renterisiko

Rentefølsomheten (durasjonen) i pensjonskassens renteporteføljer er 0,7 år per 31.12. Det har ikke vært vesentlige endringer i løpet av året. Durasjonen gir et uttrykk for en vektet løpetid der kontantverdien av fremtidig pengestrøm legges til grunn, og måles månedlig. Styret vurderer nivået på rentefølsomheten som tilfredsstillende gitt forventningene om renteøkning. Hele renteporteføljen er klassifisert til virkelig verdi.

Aksjerisiko

Aksjerisiko er risiko for verdiendring av plasseringer i egenkapitalinstrumenter som følge av svingninger i aksjekursene. Aksjemarkedsrisikoen søkes redusert gjennom en balansert sammensetning av egenkapitalinstrumenter med ulik risikoprofil.

Likviditetsrisiko

Styret har fastsatt en likviditetsstrategi for pensjonskassen som hensyntar likviditetsforskriftens krav til oppfølging av likviditetsrisiko. Pensjonskassens forvaltningspolicy innebærer hovedsakelig plasseringer i verdipapirfond som kan realiseres med korte frister. De minst likvide plasseringer er innen eiendom og private equity, men disse utgjør en liten andel av den totale kapitalen slik at pensjonskassens totale likviditet anses som svært god.

Kredittrisiko

Pensjonskassen er eksponert mot kredittrisiko hos utstedere av rentepapirer som pensjonskassen har investert i. Kredittrisiko innebærer risiko for verdifall i rentepapirer som følge av generell økning i kredittrisikotillegg og aktuelle tap som følge av låntakers mislighold. Pensjonskassen har en diversifisert portefølje av rentepapirer og verdipapirfond med kredittrisikoeksponering og har således spredd risikoen over et stort antall utstedere i Norge og globalt. Risikoen måles ved at hver investering/utsteder tilordnes en kredittrating og at investeringene grupperes med utgangspunkt i dette. Kredittrisiko inngår som et element i pensjonskassens stresstesting av den samlede risiko.

Arendal Fossekompani Pensjonskasse

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2017

4. Premieinntekter

	2017	2016
Innebetalt premie	1 679 864	4 552 074
Frigjort fra fond for regulering av pensjoner	-	-
Reassuranse	-257 132	-510 810
Belastet premiefondet	786 090	-
Premiefritak uføre	-	-
Sum premieinntekter	2 208 822	4 041 264

5. Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler - kollektivporteføljen

	2017	2016
Renteinntekter bank	48 657	77 858
Renteinntekter obligasjoner og obligasjonsfond	1 799 043	937 675
Differansiert forvaltningsgodtgjørelse	-	781 518
Utbytte	112 485	237 032
Sum renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	1 960 185	2 034 082

6. Verdiendringer på investeringer - kollektivporteføljen

	2017	2016
Urealisert verdjustering obligasjoner	2 252 626	1 237 843
Urealisert verdjustering aksjefond	4 505 797	2 847 280
Urealisert verdjustering aksjer	396 080	487 949
Urealisert verdjustering egenkapitalbevis	1 945	-
Sum verdiendringer på investeringer	7 156 450	4 573 072

7. Realisert gevinst og tap på investeringer - kollektivporteføljen

	2017	2016
Realisert gevinst obligasjoner	-71 190	885
Realisert gevinst obligasjonsfond	-	-
Realisert gevinst aksjefond	2 340 848	2 006 316
Realisert gevinst aksjer	8 329	353 610
Realisert gevinst egenkapitalbevis	-	-
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	2 277 987	2 360 810

8. Pensjoner

	2017	2016
Alderspensjon	2 769 466	2 660 033
Ektefelle- og samboerspensjon	426 204	424 315
Uførepensjon	31 489	64 248
Barnpensjon	-	-
Mottatte refusjonspensjoner	-	-
Premiefritak uføre	-	-
Sum utbetalte pensjoner brutto	3 227 159	3 148 596

9. Aksjer og andeler - kollektivporteføljen

	Antall	Kostpris	Markedsværdi	Urealisert (tap)/gevinst
Aksjer				
Victoria Eiendom	2 550	515 100	1 377 000	861 900
Silvur	31 252	781 300	-	-781 300
REC Silico	60 472	13 182 896	83 451	-48 378
PCI Biotech	7 402	281 276	311 624	30 348
Sum aksjer		1 709 505	1 772 076	62 571
Egenkapitalbevis				
Spb Østfold Akershus	1 667	206 271	320 064	113 793
Spb 1 Ringerike Hadeland	2 867	503 293	547 597	44 305
Spb Nord-Norge	14 834	502 984	923 446	420 462
Sum egenkapitalbevis		1 212 547,92	1 791 107	578 559
Aksjefond				
Fondsfinans Global Helse	299	7 710 663	10 328 654	2 617 991
Fondsfinans Norge	1 359	10 698 693	14 885 698	4 187 005
Fondsfinans Energi	271	590 456	761 445	170 989
Pareto Global B	5 546	896 088,964	12 313 249	3 352 362
C Worldwide Norge	801	800 000,393	11 653 161	3 653 160
KLP Aksjenorge	318	150 000,08	2 120 313	620 313
Sum aksjefond		37 460 700	52 062 520	14 601 820
Sum aksjer og andeler		40 382 752	55 625 703	15 242 950

Pensjonskassen har en diversifisert portefølje av aksjefond. Porteføljen er sammensatt slik at den forventes å gi en avkastning og ha en risiko som ikke avviker vesentlig fra de respektive referanseindekser. Om lag 50% av den globale aksjeforføljen er investert i instrumenter med et investeringsunivers tilsvarende verdensindeksen.

Kassens fondsinvesteringer er i all hovedsak i fond med børsnoterte aksjer og er under normale markedsforhold svært likvide.

Pensjonskassens risikoprofil er i all hovedsak uendret gjennom året.

10. Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning - kollektivporteføljen

	Kostpris	Markedsværdi inkl påløpte renter	Urealisert (tap)/gevinst	Påløpte renter
Obligasjonsfond utland (NOK)				
Carnegie Corporate Bond B	9 077 629	9 988 750	911 121	-
Pareto Global Corp. Bond C	9 250 000	9946502,097	696 502	-
Sum obligasjonsfond utland (NOK)	18 327 629	19 935 252	1 607 623	-
Obligasjonsfond Norge				
Fondsfinans Kreditt	13 052 848	13285454,54	232 607	-
Fondsfinans Obligasjon	11 738 796	11 768 845	30 049	-
Fondsfinans High Yield	2 500 001	2618440,02	118 439	-
Pareto Kreditt A	10 711 045	10724791,86	13 746	-
KLP obligasjon 1 år	13 090 013	13172133,26	82 121	-
KLP obligasjon 3 år	13 920 019	13722209,48	-197 810	-
Sum obligasjonsfond Norge	65 012 722	65 291 874	279 152	-
Sum obligasjonsfond	83 340 351	85 227 127	1 886 776	-
Obligasjoner				
Spb Vest, 13/18	1 015 500	1 004 353	-15 200	4 053
Terra Boligkreditt AS, 11/18	3 525 200	3 512 424	-15 750	2 974
Møre Boligkreditt AS, 13/19	4 015 600	4 027 987	5 360	7 027
Statshypotek AB	3 008 700	3 005 011	-5 700	2 011
Sum obligasjoner	11 565 000	11 549 775	-31 290	16 065
Sum obligasjoner og obligasjonsfond	94 905 351	96 776 902	1 855 486	16 065

Modifisert durasjon på obligasjoner: 0,15
Gjennomsnittlig effektiv rente på obligasjonene: 1,33 %

11. Uttån og fordringer

Andre avsetninger for forpliktelsår

	2017	2016
Fordringer på premie	402 993	281 158
Andre kortsiktige fordringer	-	-
Sum andre avsetninger for forpliktelsår	402 993	281 158

12. Bundne midler

Selskapet har pr 31.12.2017 kr 157 202 innestående på skattetrekkkontoen.

13. Andre påløpte kostnader og motatte, ikke opptjente inntekter

Andre avsætninger for forpliktelses

	2017	2016
Skattetrekk, offentlige avgifter	138 586	136 585
Andre forpliktelses	-	-
Sum andre avsætninger for forpliktelses	138 586	136 585

Andre forpliktelses

	2017	2016
Leverandørgjeld	125 002	-
Annen kortsiktig gjeld	24 512	-
Sum andre forpliktelses	149 514	-

14. Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler - selskapsporteføljen

	2017	2016
Renteinntekter bank	42 454	14 041
Renteinntekter obligasjoner og obligasjonsfond	196 296	-
Differansiert forvaltningsgodtgjørelse	-	-
Utbytte	282 360	415 657
Sum renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	521 110	429 698

15. Verdiendringer på investeringer - selskapsporteføljen

	2017	2016
Urealisert verdjustering obligasjoner	-2 948	-
Urealisert verdjustering aksjefond	1 763 057	1 494 890
Urealisert verdjustering aksjer	905 283	1 425 521
Urealisert verdjustering egenkapitalbevis	3 892	-
Sum verdiendringer på investeringer	2 669 283	2 920 411

16. Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader

	2017	2016
Lønnskostnader, honorarer	86 348	88 428
Revisjon	350 107	160 598
Aktuarjenester og økonomitjenester	859 846	803 248
Andre honorarer	-	3 225
Kontingent Pensjonskasseforeningen	33 100	32 500
Avgift Finanstilsynet	16 000	14 000
Diverse kostnader	54 106	5 951
Sum forsikringsrelaterte kostnader	1 399 508	1 107 950

I revisjonshonoraret 2017 ligger også en forskuddsfakturering for revisjonen av 2017-regnskapet

17. Transaksjoner med nærstående parter

	Tilknytning	Type transaksjon	Beløp
Arendal Fossekompagni ASA	Pensjonskassens sponsor	Til premiefond for senere premie	725 798
Scanmatic AS	Pensjonskassens sponsor	Til premiefond for senere premie	955 485

18. Ytelser til ledende personer

Det er ingen heltidsansatte i pensjonskassen. Kapitalforvalter er eneste deltidsansatte. Daglig leder er ansatt i Eikos AS. Hans arbeid for Pensjonskassen faktureres som del av administrasjonskostnadene fra Eikos AS. Her vises derfor kun styrehonorar.

	2017
Marianne Lie	20 000
Jens Vig	20 000
Torvald Paulsen	10 000
Thor Gabrielsen	10 000
Sum styrehonorar	60 000

19. Aksjer og andeler selskapsporteføljen

	Antall	Kostpris	Markedsverdi	Urealisert (tap)/gevinst
Aksjer				
Victoria Eiendom	5 450	1 777 750	2 943 000	1 165 250
Entra Eiendom	14 704	945 815	1 793 888	848 073
Sum aksjer		2 723 565	4 736 888	2 013 323
Egenkapitalbevis				
Spb Nord-Norge kapitalbevis	29 666	999 901	1 846 768	846 866
Spb 1 Ringerike kapitalbevis	5 733	1 000 409	1 095 003	94 595
Spb 1 Østfold Akershus kap bevis	3 333	409 959	639 936	229 977
Sum egenkapitalbevis		2 410 269	3 581 707	1 171 438
Aksjefond				
Fondsfinans Norge	739	4 250 572	8 095 454	3 844 882
KLP aksjenorge indeks II	1 053	1 700 000	2 291 733	591 733
Sum aksjefond		5 950 572	10 387 187	4 436 615
Sum aksjer og andeler		11 084 406	18 705 782	7 621 376

20. Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning - selskapsporteføien

	Kostpris	Markedsverdi	Urealisert (tap)/gevinst
Obligasjonsfond utland (NOK)			
Carnegie Corporate Bond B	850 000	851 027	1 027
Sum obligasjonsfond utland (NOK)	850 000	851 027	1 027
Obligasjonsfond Norge			
KLP obligasjon 1 år	15 000 000	14 996 024	-3 976
KLP obligasjon 3 år	196 296	196 296	-
Sum obligasjonsfond Norge	15 196 296	15 192 320	-3 976
Sum obligasjoner og obligasjonsfond	16 046 296	16 043 347	-2 948

21. Virkelig verdi hierarki

Pensjonskassen klassifiserer virkelig verdi målinger ved å bruke et virkelig verdi hierarki som reflekterer signifikansen av grunnlaget/kilder som brukes i utarbeidelsen av målingene. Virkelig verdi hierarkiet har følgende nivåer:

Nivå 1, grunnlag for virkelig måling er noterte priser (justerte) i aktive/likvide markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser.

Nivå 2, grunnlag for virkelig verdi måling er annet enn noterte priser inkludert i Nivå 1 som er observerbare for eiendelen eller forpliktelser, enten direkte (dvs. som priser) eller indirekte (dvs. utledet fra priser).

Nivå 3, grunnlag for virkelig verdi måling for eiendelen eller forpliktelser som ikke er basert på observerbare markedsdata (ikke observerbar kilde).

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	2017
Aksjer	2 188 964	-	4 320 000	6 508 964
Aksjefond	-	62 449 707	-	62 449 707
Egenkapitalbevis	5 372 814	-	-	5 372 814
Obligasjoner	11 549 775	-	-	11 549 775
Obligasjonsfond	-	101 270 474	-	101 270 474
Sum	19 111 552	163 720 181	4 320 000	187 151 733

Sensitivitetsanalyse for nivå 3 investeringer:	Markeds-verdi	+/- 10% endring i markedsverdi	Verdivurdering
Victoria Eiendom	4 320 000	432 000	Markedsverdi er basert på kurs fra netfonds
Silver	-	-	Markedsverdi er basert nedskrivning fra selskap
Totalt nivå 3 investeringer	4 320 000	432 000	

22. Premiefondets anvendelse de siste 3 år

	2017	2016	2015
Inngående balanse 1.1.	786 090	-	74 388
Dekning av årspremien	1 278 290	4 285 147	13 174 608
Pliktige renter/ avkastning	2	-	372
Frigjort premiereserve	-	786 873	8 852
Forfalt ikke-betalt premie ved utgangen av perioden	-	-	-
Overføringer og disposisjoner	-2 465 954	-4 552 074	-15 083 783
Overskudd på avkastningsresultat	-	-	-
Fakturert ikke betalt premie	402 993	266 144	1 825 564
Risikoresultat tilordnet	-	-	-
Avkastningsresultat tilordnet	-	-	-
Direkte innbetaling fra DNV GL	-	-	-
Utgående balanse 31.12.	1 421	786 090	-

23. Premiefondets størrelse i forhold til årlig premie

	2017	2016	2015
Premiefond	1 421	786 090	-
Årets premie	2 465 954	4 552 074	15 158 172
Premiefondets størrelse ift. årlig premie - %	0 %	17 %	0 %

24. Forsikringsforpliktelser

	Premiereserve	Kursreguleringsfond	Tilleggsavsetning	Premiefond	Fond for regulering av pensjoner	Totalt	Risikoutjevningfond
1. Inngående balanse	129 594 366	9 941 986	7 029 331	786 090	-	147 351 773	125 730
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-	-	-	-	-	-	-
2.1 Netto resultatførte avsetninger	1 332 836	7 156 450	352 237	2	-	8 841 525	-
2.2 Overskudd på avkastningsresultatet	-	-	-	-	-	-	-
2.3 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	244 009	-	-	-	-	244 009	4 137
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	1 576 845	7 156 450	352 237	2	-	9 085 534	4 137
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-	-	-	-	-	-	-
3.1 Overføringer mellom fond	-	-	-	-2 465 954	-	-2 465 954	-
3.2 Overføringer til/fra selskapet	-	-	-	1 681 283	-	1 681 283	-
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-	-	-	-784 671	-	-784 671	-
4. Utgående balanse	131 171 211	17 098 436	7 381 568	1 421	-	155 652 636	129 867

Tilstrøkkelighetstest

Nytt dødelighetsgrunnlag ("K2013") er fullt finansiert.

For øvrig vurderer aktuar grunnlaget for de forsikringsmessige avsetningene som tilstrøkelig og avsatt i henhold til lov og forskrifter.

2017	
Premiereserve	
Arendals Fossekompani ASA	29 279 577
Scanmatic	21 829 688
Fripoliser	80 061 946
Premiereserve eksl. erstatningsavsetninger	131 171 211
Erstatningsavsetninger	-
Sum forsikringsmessige avsetninger	131 171 211

25. Kapitalavkastning

	2017	2016	2015
Kollektivporteføljen - Kapitalavkastning ¹⁾	3,29 %	3,32 %	3,12 %
Kollektivporteføljen - Verdjustert kapitalavkastning ⁴⁾	7,92 %	5,54 %	2,35 %
Selskapsporteføljen - Verdjustert kapitalavkastning ⁴⁾	9,67 %	15,36 %	12,66 %

Gjennomsnittlig grunnlagsrente (garantert avkastning) er 2,99% pr. 31.12.2017

¹⁾ Avkastning målt etter modifisert Dietz som baserer seg på måling av kontantstrømmer og endringer i markedsverdiene i løpet av en periode⁴⁾ Verdjustert kapitalavkastningsrente angir den beregnede avkastning på forvaltningskapital basert på årets finansinntekter før justering for kursreguleringsfond**26. Skatt**

Nedenfor er gitt en spesifisering over forskjellen mellom det regnskapsmessige resultat før skattekostnad og årets skattegrunnlag

	2017	2016
Resultat før skattekostnad	3 081 634	3 754 945
+/- Permanente forskjeller	-240 789	-7 460 983
+/- Tilbakeføring av urealiserte gevinster / tap	-9 825 733	-
+/- Endring i midlertidige forskjeller	-4 137	-2 935
- Endring fremførbart underskudd	6 989 024	3 708 973
Årets skattegrunnlag	-	-
Skattesats	25 %	25 %
+/- Kildeskatt	-	-
Fornuesskatt	-	-
Betalbar skatt	-	-
Skattekorreksjoner tidligere år	-	-
Utsatt skatt netto endring	-	-
Årets skattekostnad	-	-

	2017		2016		Netto endringer
	Skatte- økende	Skatte- reduserende	Skatte- økende	Skatte- reduserende	
Midlertidige forskjeller					
Riskoutjevsningsfond	129 867	-	125 730	-	-4 137
Sum midlertidige forskjeller	129 867	-	125 730	-	-4 137
Fremførbart underskudd	-	20 752 964	-	13 763 940	6 989 024
Fremførbart godtgjørelse	-	-	-	-	-
Opp-/nedskrivning anleggsmidler / kursreguleringsfond	-	-	-	-	-
Utligning	-129 867	-129 867	-125 730	-125 730	-
Netto midlertidige forskjeller	-	20 623 097	-	13 638 210	6 984 887
Fører ikke utsatt skattefordel	-	-20 623 097	-	-13 638 210	-6 984 887
Grunnlag balanseføring	-	-	-	-	-
Skattesats	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Utsatt skatt/skattefordel	-	-	-	-	-
Endring utsatt skatt	-	-	-	-	-

Netto skattereduserende midlertidige forskjeller anlas ikke å reversere, utsatt skattefordel er følgelig ikke balanseført.

27. Solvensmarginkapital og solvensmarginkrav

	2017	2016
Ansvarlig kapital		
Innskutt egenkapital	12 000 000	12 000 000
Oppfjent egenkapital	8 558 201	5 495 717
Fradrag urealiserte gevinster selskapsportefølje	-7 618 427	-4 949 142
Tilleggskapital	6 469 887	6 273 286
Sum netto ansvarlig kapital	19 409 661	18 819 861

	2017	2016
Netto ansvarlig kapital iht solvensmarginregelverket	19 409 661	18 819 861
Tilleggsavsetninger (50 %)	3 690 784	3 514 666
Risikoutjevsningsfond (50 %)	64 933	62 865
Fradrag i solvensmarginkapitalen	-5 094 102	-4 905 607
Solvensmarginkapital	18 071 276	17 491 785
Solvensmarginkrav	5 502 012	5 470 720
Kapital i prosent av krav	328,4 %	319,7 %

28. Resultatanalyse

	Premiebetalende	Fripoliser	Sum
Avkastningsresultat	8 679	348 053	356 732
Risikoresultat	-746 827	488 018	-258 809
Admresultat	-2 947		-2 947
Rentegarantipremie	392 870		392 870
Sum	-348 225	836 071	487 846

Disponeringer

til/(fra) tilleggsavsetninger	-4 543	-348 053	-352 596
til premiereserve		-244 009	-244 009
til premiefond			-
til pensjonistenes overskuddsfond			-
Sum	-4 543	-592 062	-596 605

Resultat av teknisk regnskap etter disponeringer	-352 768	244 009	-108 759
---	-----------------	----------------	-----------------

Teknisk resultat fra regnskap			-108 759
Ikke-teknisk resultat			3 190 393
Resultat før skatt			3 081 634

Skattekostnad			-
Totalresultat			3 081 634

Disponeringer til/fra risikoutjevningssfond			-4 137
Disponeringer til/fra egenkapital			-3 077 499

Note 29. Reassuranse

Pensjonskassen har to reassurandøforhold. Propesjonaldekning hos Sweden Re SCOR Global Life SE som dekker 50% av utbetalinger for skade/død opp til 7 MNOK. Propesjonaldekningen løper på ettårig basis til oppsigelse. Videre har pensjonskassen katastrofedekning hos QBE Syndicate No. 566 (STN). Avtalen dekker opp til 20 MNOK, på skader over 2 MNOK. Katastrofedekningen tegnes årlig, på ettårig basis. Re SCOR Global Life SE har en rating på A+, mens QBE Syndicate NO. 566 har en rating på AA-. Begge er ratet av S&P.

Note 30. Bestand, antall medlemmer.

	Kollektiv bestand	Fripoliser	Sum
Antall aktive medlemmer (eksl. uføre)	7	-	7
Ikke under utbetaling	-	69	69
Antall pensjonister	29	2	31
herav uførepensjonister	1	1	-
herav alderspensjonister	21	1	-
herav ektefellepensjonister	7	-	-
herav samboerpensjonister	-	-	-
herav barnpensjoner	-	-	-
Sum	36	71	107

Note 31. Markeds og motparts risiko**Markeds- og motpartsrisiko som inngår i Finanstilsyttes stresstest I**

Tall i mill.kr.	2017	2016
Renterisiko	14,7	15,1
Aksjerisiko	30,4	24,4
Eiendomsrisiko	-	-
Valutarisiko	-	-
Spreadrisiko	9,0	6,7
Konsentrasjonsrisiko	1,1	2,5
Korrelasjonseffekt	-8,2	-8,8
Sum markedsrisiko	47,0	39,9

Motpartsrisiko	1,1	-
-----------------------	------------	----------

Note 32. Ansvarlig lånekapital

Pensjonskassen har et ansvarlig lån pålydende kr 15 000 000 utstedt av Arendal Fossekompagni ASA. Lånet løper uten renter og avdrag fram til forfallsdato 21.12.2021.

Til styret i Arendals Fossekompani Pensjonskasse

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Arendals Fossekompani Pensjonskasses årsregnskap som viser et overskudd på kr 3 081 634. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo 16. mars 2018
KPMG AS

Geir Moen
Statsautorisert revisor